
PUOLUEKRIISI JA MEIDÄN TEHTÄVÄMME

Kenellekään ei ole salaisuus, että puolueemme potee vaikeata kriisiä. Jäsenten poistuminen puolueesta, järjestöjen lukumäärän supistuminen ja niiden heikkous, niiden irrallisuus toisistaan, yhdistetyn puolueen puuttuminen, — kaikki tämä puhuu siitä, että puolueemme on sairaana, että se potee vakavaa kriisiä.

Ensimmäinen, mikä erikoisesti painaa puoluetta, on sen järjestöjen irrallisuus laajoista joukoista. Oli aika, jolloin meidän järjestömme riveissä oli tuhansia ja nämä veivät mukanaan satoja tuhansia. Puolueellamme oli silloin lujat juuret joukoissa. Nykyään on asianlaita toisin. Tuhansien sijasta järjestöihin on jäänyt kymmeniä, parhaassa tapauksessa satoja. Mitä taas tulee satojen tuhansien johtamiseen, niin siitä ei kannata puhuakaan. Tosin puolueellamme on laaja aatteellinen vaikutus joukkoihin, joukot tuntevat sen, joukot kunnioittavat sitä. Tässä ennenkaikkea eroakin puolue „vallankumouksen jälkeen“ puolueesta „ennen vallankumousta“. Mutta tähän oikeastaan supistuukin puolueen koko vaikutus. Pelkkä aatteellinen

vaikutus ei kuitenkaan ole vielä likimainkaan riittävä. Asia on niin, että aatteellisen vaikutuksen laajuus murtuu organisatorisen lujittamisen ahtauteen, — siinä on meidän järjestöjemme joukoista irtaantuneisuuden alkulähde. Riittää, kun viitataan Pietariin, jossa vuonna 1907 laskettiin olleen noin 8 tuhatta jäsentä, mutta nyt tuskin kertyy 300—400 jäsentä, niin voidaan heti käsittää kriisin koko vakavuus. Me emme edes puhukaan Moskovasta, Uralista, Puolasta, Donetsin kaivosalueesta j.n.e., jotka ovat samantilaisessa tilassa.

Mutta siinä ei ole vielä kaikki. Puolue ei kärsi vain joukoista irtaantuneisuudesta, vaan myöskin siitä, että sen järjestöt eivät ole millään sidotut toinen toisiinsa, eivät elä samaa puolue-elämää, vaan ovat toisistaan irrallaan. Pietari ei tiedä, mitä tehdään Kaukaasiassa, Kaukaasia ei tiedä, mitä tehdään Uralilla j.n.e., jokainen kolkka elää omaa erikoista elämäänsä. Tarkasti puhuen tosiasiallisesti ei ole enää sitä yhtenäistä, samaa elämää elävää puoluetta, josta me puhuimme ylpeydellä vuosina 1905—1906—1907. Me elämme mitä sopimattomimmassa näpertelyssä. Nykyään ulkomailla ilmestyvät äänenkannattajat „Proletari“⁷⁵ ja „Golos“⁷⁶ toisaalta sekä „Sotsial-Demokrat“⁷⁷ toisaalta eivät yhdistä eivätkä voikaan yhdistää ympäri Venäjää siroteltuja järjestöjä, eivät voi antaa niille yhtenäistä puolue-elämää. Ja outoa olisi luullakin, että ulkomaiset äänenkannattajat, jotka ovat kaukana Venäjän tosioloista, voisivat sitoa yhdeksi puolueen työn, puolueen, joka jo kauan sitten on käynyt läpi kerholaisuuden vaiheen. Tosin toisistaan irrallisilla järjestöillä on paljon yhteistä, joka sitoo niitä toisiinsa aatteel-

lisesti, — niillä on yhteinen, vallankumouksen kritiikkiin kestänyt ohjelma, yhteiset, vallankumouksen hyväksymät käytännölliset periaatteet ja mainehikkaat vallankumoukselliset perinteet. Tässä juuri onkin puolueen „vallankumouksen jälkeen“ toinen tärkeä eroavaisuus puolueesta „ennen vallankumousta“. Mutta siinä ei ole vielä kaikki. Asia on niin, että puoluejärjestöjen aatteellinen yhtenäisyys ei vielä likimainkaan pelasta puoluetta niiden organisatooriselta pirstoutuneisuudelta ja toisistaan irtaantuneisuudelta. Riittää, kun viitataan siihen, että puolueessa ei ole saatu edes yksinkertaista kirjeellistä tiedoittamista vähääkään toivottavalle tasolle. Me emme edes puhukaan puolueen todellisesta sitomisesta yhdeksi elimistöksi.

Siis: 1) puolueen irrallisuus laajoista joukoista ja 2) sen järjestöjen irrallisuus toisistaan — sellainen on puolueen poteman kriisin olemus.

Ei ole vaikea ymmärtää, että kaiken tämän syynä on itse vallankumouksen kriisi, vastavallankumouksen väliaikainen voitto, hiljaisuus hyökkäyksen jälkeen ja vihdoin niiden puolittaisten vapauksien menetys, joita puolue käytti hyväkseen vuosina 1905 ja 1906. Puolue kehittyi, laajeni ja lujittui niin kauan kuin vallankumous kulki eteenpäin, niin kauan kuin olivat olemassa vapaudet. Vallankumous perääntyi, vapauksia ei enää ollut, — ja puolue alkoi kuihtua, alkoi intelligenttien ja sitten myös horjuvimpien työläisten pakeneminen puolueesta. Muuten intelligenttien pakoa joudutti puolueen, oikeastaan eturivin työläisten kasvu, jotka moninaisine pyrkimyksineen olivat kehittyneet „vuoden 1905 intelligenttien niukkaa henkistä pakaa- sia pitemmälle“.

Tämä ei tietenkään vielä merkitse lainkaan sitä, että puolueen pitäisi tulevien vapauksien alkuun saakka värjötellä kriisissä, kuten eräät väärin ajattelevat. Asiahan on niin, että ensiksikin itse vapauksien koitto riippuu suuresti siitä, kykeneekö puolue pääsemään kriisistä terveenä ja uusiutuneena: vapaudet eivät tipu taivaasta, ne saavutetaan muun muassa hyvin järjestetyn työväenpuolueen avulla. Toiseksi, kaikille tunnetut luokkataistelun lait puhuvat meille, että porvariston yhä voimistuva järjestyneisyys aiheuttaa kiertämättä proletariaatin vastaavanlaisen järjestyneisyyden. Ja kaikillehan on tiettyä, että puolueemme ennakolta tapahtuva uusiminen ainoana työväenpuolueena on proletariaattimme, luokan, järjestyneisyyden kasvun välttämätön ehto.

Täten siis puolueen tervehdyttäminen ennen vapauksien koittoa, sen vapauttaminen kriisistä ei ole vain mahdollista, vaan myöskin välttämätöntä.

Koko kysymys on siinä, että löydetään tämän tervehdyttämisen keinot, raivataan ne tiet, joiden kautta puolue 1) saa yhteydet joukkoihin ja 2) liittää yhdeksi elimistöksi toisistaan irtaantuneet järjestöt.

* * *

Miten siis puolueemme voi päästä kriisistä, mitä sitä varten on tehtävä?

Puolue on tehtävä mahdollisimman legaaliseksi ja liitettävä se legaalisen duumaryhmän ympärille, sanovat meille eräät. Mutta miten se voidaan tehdä mahdollisimman legaaliseksi, kun kaikkein vaatimattomimmatkin legaaliset laitokset, kuten kulttuuriyhdistykset j.n.e., ovat ankaran vainon alaisia? Luopumallako

puolueen vallankumouksellisista vaatimuksista? Mutta sehän merkitsisi puolueen hautaamista eikä sen uusimista! Ja sitä paitsi, millä tavalla duumaryhmä voi sitoa puolueen joukkoihin, kun se itse on irrallaan puoluejärjestöistäkin eikä vain joukoista.

On selvää, että tuollainen kysymyksen ratkaisu sotkee sitä vielä enemmän vaikeuttaen puolueen vapautumista kriisistä.

Puoluetehtäviä on siirrettävä mahdollisimman paljon itse työläisille ja vapautettava siten puolue epävakasta intelligenttiaineksista, sanovat meille toiset. Epäilemätöntä on, että puolueen vapauttaminen tarpeettomista vieraista ja tehtävien keskittäminen itse työläisten käsiin auttaisi monessa suhteessa puolueen uusimista. Mutta yhtä selvää on myöskin se, että yksistään vain „tehtävien siirtäminen“ järjestöjen vanhan systeemin vallitessa, puolueen vanhojen tapojen vallitessa, ulkomailta „johtamisen“ vallitessa, ei voi sitoa puoluetta joukkoihin ja sementoida sitä yhdeksi kokonaisuudeksi.

Ilmeistä on, että puolinaisilla toimenpiteillä ei saada mitään vakavaa aikaan, — on löydettävä perinpohjaisia keinoja sairaan puolueen perinpohjaista parantamista varten.

Puolue kärsii ennen kaikkea joukoista irtaantuneisuudesta, se täytyy hinnalla millä hyvänsä sitoa näihin joukkoihin. Mutta meidän oloissamme se on mahdollista ennen kaikkea ja pääasiallisesti niiden kysymysten pohjalla, jotka erikoisesti kuohuttavat laajoja joukkoja. Ottakaamme vaikka joukkojen kurjistuminen ja pääoman hyökkäys. Työläisten päitten yli vyöryivät pyörremyrskynä valtavat työnsulut, ja

tuotannon supistaminen, mielivaltaiset lopputilien antamiset, työpalkan alentaminen, työpäivän pidentäminen ja yleensä pääoman hyökkäys on jatkunut tähän saakka. Vaikeaa on kuvitella, minkälaisia kärsimyksiä ja minkälaista ajatuksen jännitystä tuo kaikki aiheuttaa työläisten keskuudessa, kuinka äärettömän paljon työläisten ja isäntien välillä syntyy „väärinkäsityksiä“ ja selkkauksia, kuinka äärettömän paljon työläisten mielissä syntyy tällä pohjalla mielenkiintoisia kysymyksiä. Puuttukoot siis meidän järjestöemme yleispoliittisen työn rinnalla väsymättä kaikkiin näihin pieniin yhteenottoihin, yhdistäkööt ne suureen luokkien taisteluun ja, tukiessaan joukkoja niiden jokapäiväisessä vastarinnassa ja vaatimuksissa, esittäkööt elävien tosiasioiden perustalla meidän puolueemme suuria periaatteita. Jokaisellehan pitäisi olla selvää, että vain tällä pohjalla voidaan saada liikkeelle „seinää vasten puristetut“ joukot, vain tällä pohjalla voidaan „irroittaa“ ne kirotusta kuolleesta pisteestä. Mutta niiden „irroittaminen“ tästä pisteestä merkitseekin juuri sitä, että ne liitetään lujasti meidän järjestöjemme ympärille.

Puolueen tehdaskomiteat ovat niitä puolueen elimiä, jotka voisivat kaikkein menestyksellisimmin kehittää tällaista toimintaa joukkojen keskuudessa. Tehdaskomiteoihin kuuluvat eturivin työläiset ovat niitä eläviä ihmisiä, jotka voisivat liittää puolueen ympärille heitä ympäröivät joukot. On vain välttämätöntä, että tehdaskomiteat puuttuisivat väsymättä työläisten taistelun kaikkiin asioihin, puolustaisivat heidän jokapäiväisiä etujaan ja sitoisivat nämä viime mainitut yhteen proletariaatin luokan perusetujen

kanssa. Tehdaskomiteat puolueen tärkeimmiksi lin-
nakkeiksi — sellainen on tehtävä.

Edelleen, tätä samaa joukkoihin lähentymistä var-
ten on välttämätöntä, että puolueen muutkin, yleem-
mät järjestöt rakentuisivat myös joukkojen taloudel-
listen etujen eikä vain niiden poliittisten etujen puo-
lustamisen mukaisesti. On välttämätöntä, ettei järjestön
huomion ulkopuolelle jäisi ainoakaan vähääkään tärkeä
tuotannon ala. Mutta sitä varten on välttämätöntä,
että järjestöä rakennettaessa alueperiaate täyden-
nettäisiin tuotantoperiaatteella, s.o. että esimerkiksi eri
tuotantoalojen tehdaskomiteat ryhmittäisivät eri alapii-
reihin tuotannoittain siinä tarkoituksessa, että nämä
alapiirit yhtyisivät alueellisesti piireihin j.n.e. Ei
haittaa, vaikka alapiirien lukumäärä kasvaisikin
liiaksi, — sen sijaan järjestö voittaa perustansa kestä-
vyyden ja lujouden puolesta, se saa kiinteämmän
yhteyden joukkoihin.

Vieläkin suurempi merkitys kriisistä pääsemiselle
on puoluejärjestön kokoonpanolla. On välttämätöntä,
että kaikissa paikallisissa järjestöissä on mitä koke-
neimpia ja vaikutusvaltaisimpia eturivin työläisiä, että
järjestön asiat keskitetään heidän lujiin käsiinsä, että
he, nimenomaan he, ovat järjestön tärkeimmissä
tehtävissä, käytännöllisistä ja organisatoorisista teh-
tävistä kirjallisiin tehtäviin asti. Ei haittaa, vaikka
tärkeisiin tehtäviin ryhtyneet työläiset eivät osoittau-
tuisikaan kyllin kokeneiksi ja kouliintuneiksi, vaikkapa
he kompastelisivatkin ensi aikoina, — käytäntö ja koke-
neempien tovereiden neuvot laajentavat heidän näkö-
piiriään ja kehittävät heistä loppujen lopuksi liikkeen
todellisia kynäilijöitä ja johtajia. Ei pidä unohtaa, että

Bebelit eivät tipu taivaasta, vaan he kehittyvät vain työssä, käytännössä, ja meidän liikkeemme tarvitsee nykyään enemmän kuin milloinkaan ennen venäläisiä Bebelejä, kokeneita ja lujia johtajia työläisten riveistä.

Tämän vuoksi meidän organisatorisena tunnuksenamme tulee olla: „laajemmaksi tie eturivin miehille puolue työn kaikille aloille“, „enemmän liikkumatilaa heille“!

On itsestään selvää, että paitsi halua ja aloitteellisuutta johtamiseen eturivin miehet tarvitsevat vielä syvällisiä tietoja. Mutta tietoja omaavia työläisiä meillä on vähän. Ja tässä juuri onkin paikallaan kokeneiden ja toimelioiden intelligenttien apu. On perustettava korkeampia kerhoja, eturivin miesten „keskusteluja“, edes yksi jokaiseen piiriin, ja systemaattisesti „käytävä läpi“ marxilaisuuden teoriaa ja käytäntöä, — kaikki tämä poistaisi huomattavasti eturivin miesten vajavaisuuksia kehittämällä heistä tulevia luennoitsijoita ja aatteellisia johtajia. Samanaikaisesti tämän kanssa eturivin miesten on useammin tehtävä selostuksia tehtaillaan, „praktikoitava täydellä höyryllä“ pelkäämättä vaaraa „epäonnistua“ kuulijakunnan silmissä. Täytyy kerta kaikkiaan jättää pois liiallinen ujustelu ja arkuus kuulijakunnan edessä, täytyy aseistautua rohkeudella ja luottamuksella omiin voimiinsa: ei haittaa, vaikka ensi aikoina hairahtuu ja pari kertaa kompastuukin, sillä sitten jo tottuu kävelemään itsenäisesti kuin „Kristus veden päällä“.

Lyhyesti, 1) tarmokas agitatio jokapäiväisten tarpeiden pohjalla, jotka sidotaan proletariaatin koko luokkaa käsittäviin tarpeisiin, 2) tehdaskomiteain järjestäminen ja lujittaminen puolueen kaikkein tär-

keimpinä tukikohtina piireissä, 3) tärkeimpien puolue-
tehtävien „siirtäminen“ eturivin miesten käsiin,
4) eturivin miesten „keskustelujen“ järjestäminen –
sellaisia ovat ne keinot, joiden avulla meidän järjes-
tömmme voivat liittää ympärilleen laajat joukot.

Ei voida olla panematta merkille, että itse elämä
viitoittaa mainitut tied puoluekriisistä pääsemiselle.
Keskialue ja Urali ovat jo kauan tulleet toimeen ilman
intelligenttejä, siellä työläiset itse hoitavat järjestön
asioita. Sormovossa, Luganskissa (Donetsin kaivosalue)
ja Nikolajevissa työläiset julkaisivat vuonna 1908
lentolehtisiä ja Nikolajevissa lentolehtisten lisäksi vielä
illegaalista äänenkannattajaakin. Ja Bakussa järjestö
on osallistunut ja osallistuu systemaattisesti työläisten
taistelun kaikkiin asioihin, ei ole laskenut eikä laske
ohitseen juuri ainoatakaan työläisten yhteenottoa naf-
tateollisuudenharjoittajain kanssa, harjoittaen tieten-
kin rinnan tämän kanssa yleispoliittista agitatiota.
Tällä muun muassa onkin selitettävissä se, että Bakun
järjestö on tähän asti säilyttänyt yhteytensä joukkoihin.

Näin on asia puolueen laajoihin joukkoihin yhdis-
tämisen keinoihin nähden.

Mutta puolue ei kärsi vain joukoista irtaantuneis-
suudesta. Se kärsii vielä omien järjestöjensä irtaantu-
neisuudesta toisistaan.

Siirrymme tähän viimeiseen kysymykseen.

* * *

Siis, millä tavalla voidaan sitoa keskenään toisistaan
irtaantuneet paikalliset järjestöt, miten voidaan koota
ne yhdeksi yhtenäiseksi, samaa elämää eläväksi puo-
lueeksi?

Voitaisiin luulla, että aika-ajoittain järjestetyt puolueen yleiset konferenssit ratkaisevat tämän tehtävän, liittävät järjestöt yhteen. Tai ulkomailla ilmes-tyvät „Proletari“, „Golos“ ja „Sotsial-Demokrat“ loppujen lopuksi kokoavat ja liittävät puolueen yhteen. Epäilemätöntä on, että niin ensimmäisillä kuin toisil-lakin on suuri merkitys järjestöjen yhdistämisessä. Ainakin tähän asti konferenssit ja ulkomaiset äänen-kannattajat ovat olleet toisistaan irrallaan olevien järjestöjen ainoana yhdistämiskeinona. Mutta ensiksi-kin konferenssit, joita muuten järjestetään hyvin harvoin, voivat liittää järjestöt yhteen vain joksikin ajaksi eivätkä sen vuoksi niin lujasti kuin pitäisi, yleensä: konferenssien välisenä aikana yhteydet kat-keavat ja tosiasiallinen näpertely jää entiselleen. Toi-seksi, mitä tulee ulkomaisiin äänenkannattajiin, niin puhumattakaan siitä, että niitä joutuu Venäjälle sangen rajoitettu määrä, ne jäävät luonnollisesti jälkeen puo-luetyön kulusta Venäjällä eivätkä voi ajoissa huomata ja kosketella työläisiä askarruttavia kysymyksiä — ja siksi — eivät voi sitoa lujilla siteillä yhteen paikallisia järjestöjämme. Tosiasiat osoittavat, että Lontoon edustajakokouksen ajoista lähtien puolue on kyennyt järjestämään kaksi konferenssia⁷⁸ ja julkaisemaan ulkomaisten äänenkannattajain kymmeniä numeroja, mutta siitä huolimatta työ järjestöjemme yhteenliit-tämiseksi todelliseksi puolueeksi, työ kriisistä vapau-tumiseksi on edistynyt hyvin vähän.

Siis, konferenssit ja ulkomaiset äänenkannattajat, jotka ovat sangen tärkeitä puolueen yhteenliittämi-selle, eivät ole kuitenkaan riittäviä kriisistä pääsemisel-le, paikallisten järjestöjen vankalle yhteenliittämislle.

Ilmeistä on, että tarvitaan tehokasta toimenpidettä.

Mutta tällaisena toimenpiteenä voisi olla vain yleisvenäläinen sanomalehti, puolueuetyön keskuksena oleva ja Venäjällä julkaistava sanomalehti.

Pitkin Venäjää sirotellut järjestöt voidaan yhdistää vain yhteisen puolueuetyön pohjalla. Mutta yhteinen työ ei ole mahdollista ilman paikallisten järjestöjen kokemuksen yleistämistä yhteisessä keskuksessa, josta sitten yleistettyä puoluekokemusta levitettäisiin kaikille paikallisille järjestöille. Yleisvenäläinen lehti voisi olla juuri tällaisena keskuksena, puolueuetyötä johtavana, yhdistävänä ja suuntaavana keskuksena. Mutta sitä varten, että se voisi todella johtaa työtä, on välttämätöntä, että sille saapuisi paikkakunnilta jatkuvasti kyselyjä, tiedoituksia, kirjeitä, kirjeenvaihtajain tiedonantoja, valituksia, vastalauseita, työsuunnitelmia, joukkoja kuohuttavia kysymyksiä j.n.e.; että lehden ja paikkakuntien välillä olisi mitä kiintein yhteys, olisivat mitä lujimmat yhdyssiteet; että lehti, jolla täten olisi käytettävissään riittävä määrä aineistoa, voisi ajoissa huomata, kosketella ja valaista välttämättömiä kysymyksiä, laatia aineiston perustalla välttämättömiä ohjeita ja tunnuksia sekä tehdä ne koko puolueen, kaikkien sen järjestöjen omiksi...

Ilman tällaisia ehtoja ei ole puolueuetyön johtoa, ilman työn johtoa ei ole järjestöjen lujaa liittämistä yhdeksi kokonaisuudeksi!

Juuri siksi me korostamme nimenomaan yleisvenäläisen (eikä ulkomaisen) ja nimenomaan johtavan (eikä yksinkertaisesti yleistajuisen) lehden välttämättömyyttä.

Sanomattakin on selvää, että ainoa laitos, joka voi ottaa käsiinsä tällaisen lehden järjestämisen ja johtamisen, on puolueen Keskuskomitea. Puoluetyön johtaminen on ilman sitäkin Keskuskomitean velvollisuus. Mutta nykyään sitä täytetään huonosti, ja seurauksena siitä on paikallisten järjestöjen miltei täydellinen irtaantuneisuus toisistaan. Hyvin järjestetty yleisvenäläinen lehti taas voisi olla Keskuskomitean käsissä kaikkein varmin välikappale puolueen todellisessa yhteenliittämisessä ja puoluetyön johtamisessa. Eikä siinä kaikki, me väitämme, että vain tätä tietä Keskuskomitea voi muuttua näennäisestä keskuksesta todelliseksi, puolueen yleiseksi keskuksiksi, joka tosiasiallisesti liittää puolueen yhteen ja tosiasiallisesti antaa sävyn sen työlle. Tämän vuoksi yleisvenäläisen lehden järjestäminen ja johtaminen on Keskuskomitean suoranaisten tehtävä.

Siis, yleisvenäläinen lehti äänenkannattajana, joka liittyy puolueen yhteen ja yhdistää sen tiukasti Keskuskomitean ympärille — sellainen on tehtävä, sellainen on siitä kriisistä vapautumisen tie, jota puolue nykyään potee.

Teemme yhteenvedon sanotusta. Vallankumouksen kriisin seurauksena alkoi kriisi myöskin puolueessa — järjestöt menettivät lujat yhteytensä joukkoihin, puolue pirstoutui erillisiksi järjestöiksi.

Meidän järjestömmme on saatava yhteyteen laajojen joukkojen kanssa — se on paikallinen tehtävä.

Mainitut järjestöt on saatava yhteyteen keskenään, yhdistettävä puolueen Keskuskomitean ympärille — se on keskeinen tehtävä.

Paikallisen tehtävän ratkaisemiseksi on rinnan yleispoliittisen agitation kanssa välttämätöntä taloudellinen agitatio kärkevien jokapäiväisten tarpeiden pohjalla, systemaattinen osanotto työläisten taisteluun; puolueen tehdaskomiteoiden järjestäminen ja lujittaminen, puoluetehtävien mahdollisimman suuren määrän keskittäminen eturivin työläisten käsiin, eturivin miesten „keskustelujen“ järjestäminen työläisten lujien ja tiedoilla aseistautuneiden johtajien kasvattamiseksi.

Keskeisen tehtävän ratkaisemiseksi on taas välttämätön yleisvenäläinen lehti, joka yhdistää paikalliset järjestöt puolueen Keskuskomitean kanssa ja liittää ne yhdeksi kokonaisuudeksi.

Vain ratkaisemalla nämä tehtävät puolue voi päästä kriisistä terveenä ja uusiutuneena, vain täyttämällä nämä ehdot puolue voi ottaa itselleen Venäjän sankarillisen proletariaatin arvonn mukaisen etujoukon vastuunalaisen tehtävän.

Sellaisia ovat puoluekriisistä vapautumisen tiet.

Sanomattakin on selvää, että mitä täydellisemmin puolue tulee käyttämään hyväkseen sitä ympäröiviä legaalisia mahdollisuuksia, Duuman puhujalavasta ja ammattiliitoista osuuskauppoihin ja hautausapukassoihin saakka, sitä pikemmin tulee täytetyksi kriisistä vapauttamisen tehtävä, Venäjän Sosialidemokraattisen Työväenpuolueen uusimisen ja tervehdyttämisen tehtävä.

*Sanomalehti „Bakinski Proletari“
№ 6 ja 7; elokuun 1 ja 27 pnä 1909
Artikkeli ilman allekirjoitusta*

*Julkaistaan lehden tekstin
mukaan*